

KRIŽ SVETOG DAMJANA

Brat Franjo

Fra Rozo Brkić

Križ Svetog Damjana

Zagreb, 2006.

Biblioteka «Brat Franjo», Duhovnost, knjiga 13.

Fra Rozo Brkić
Križ svetog Damjana

Hrvatska franjevačka Provincija sv. Ćirila i Metoda
Kaptol 9, Zagreb

Uz 800. obljetnicu osnutka Franjevačkoga reda

Lektura i korektura: Gordana Štampar

Tehničko uređenje: Fra Petar Filić

Za internu upotrebu.

ISBN 953-6428-28-8
CIP zapis dostupan u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 622284

KRIŽ SVETOG DAMJANA

Crkvica
sv. Damjana
u kojoj se
nalazio križ
kada se sveti
Franjo molio,
a danas se čuva
u Bazilici
svete Klare.

Predgovor

Križ Svetog Damjana

U onim vremenima kad je živio sveti Franjo malo je ljudi znalo čitati, a bilo je i malo knjiga jer su se one prepisivale kako tiska još nije bilo. Bogatiji su si mogli priuštiti neki rukopis, ali siromašnima je sve to bilo nedostupno. Ipak, postojale su i knjige i molitvenici i Biblija siromašnih. To su bile slike, zapravo ikone koje su privlačile oko i srce vjernika u mjestima sabranosti i molitve. One su pripadale svakom molitelju koji je upravio svoj pogled prema takvoj slici i razmatrao je odnosno molio čitajući poruke i sadržaje takve slike. Križ Svetog Damjana jedna je takva slika koja je progovorila svetom Franji koja je onda postala dragocjena relikvija ne samo Franjevačkog reda i pokreta, nego i cijele Crkve, kao što i Franjo pripada i Redu i Crkvi i čitavome svijetu.

U ovoj knjižici, koja je i slikovnica, naći ćemo i Franju molitelja. Otkrit ćemo mnogo toga što je Franjin pogled prikovao uz tu dragocjenu ikonu, a poželjet ćemo kroz Franjino nadahnuće da i sami postanemo molitelji pred križem. Franjo nam otkriva tajnu njegove duboke molitve: on koristi u svojoj molitvi svoje tijelo, svoje ruke, svoje oči, svoje uši i glas i najviše svoje srce. Gleda, stapa se sa sadržajima i likovima ikone i pretvara se u molitvu i jecaj, u glas i šapat.

Mnogo puta se ljudi današnjice tuže kako ih progone različite slike, kako čuju neke glasove, kako imaju prisilne misli. Kako i neće kad im uši, oči i pamet pune svakojaki sadržaji preko televizije, radija, novina, javnog života. Vjerujem da bismo i mi mogli i danas čuti glas Raspetoga koji je progovorio Franji sa Križa Svetog Damjana, kad bismo i mi znali puniti svoju nutrinu gledanjem toga križa i kad bismo dovoljno dugo promatrali prizor koji bi sve jače osvojio prostore naše duše. U takvim okolnostima moguće je čuti i nenametljiv, ali uporan i dragocjen glas Krista raspetoga.

Tome nam može poslužiti i ova knjižica i slikovnica.

Samobor-Tabor, Božić 2006.

Fra Zvjezdan Linić

UVOD

«Prosvijetli tamu moga srca...»

Susret s čovjekom patnikom, prije nego li sa siromaštvom, vodi sv. Franju Kristu – prihvaćanje gubavaca u ljubavi postaje za Franju prihvaćanje samoga Krista siromašnoga i raspetoga. Poljubac kojim ljubi gubavca za Franju je nadvladavanje samoga sebe; početak je njegova obraćenja, kako i sam govori u svojoj Oporuci. Početak je obraćenja koje ima jasne i autentične znakove jer zahvaća njegove nakane i dobre želje odjelotvorene u konkretnoj svakidašnjici. Za njega tim činom započinje nepovratno napuštanje svjetskog blještavila i lažnih idola, napuštanje roditeljskog doma, rušenje svih planova koje s njime ima otac Pietro Bernardone, odmak od prijatelja i traženje usamljenih mjesta ne bi li što dublje iskusio Božje prijateljstvo. Drama koja se događala u Franjinoj duši lijepo je opisana u Legendi trojice drugova: «U spilju je ulazio sam, a druga je, zabrinuta za blago koga će se domoći, ostavljao vani pred spiljom. Ispunjen novim i posebnim duhom, u skrovitosti se molio Ocu; želio je da nitko ne zna, čime se unutra bavi, osim jedinoga Boga s kojim se neprestano savjetovao o tome kako bi se domogao nebeskoga blaga (...) U spilji je pobožno molio da bi mu Bog pokazao put kojim će ići. Podnosio je vrlo velik nemir i tjeskobu duše. Nije mogao mirovati, dok nije proveo u djelo što je u duši zamislio. Đavao ga je sve okrutnije mučio različitim mislima koje su mu se jedna za drugom nametale» (br. 12). Franjo se nalazi u stanju neprestanog nutarnjeg traženja: siromašan među siromašnima, neshvaćen, udaljen od svih, prazan u nutrini, ali čitavim svojim bićem, željom za ispunjenjem, ispružen prema Bogu. U takvom stanju praznine, s mnoštvom nerazumijevanja i neodgovorenih pitanja, ali s neizrecivom čežnjom za ispunjenjem i posvemašnjom otvorenošću za Boga ***«jednog je dana šetao pokraj crkve svetoga Damjana koja bijaše malne razrušena i od sviju napuštena. Kad je vođen Duhom unišao da se pomoli, ponizno i pobožno se ničice baci pred propelom.*** Bio je ganut neobičnim viđenjem, opazio je da je postao drugačiji nego što je bio kad je unišao. Njemu je ganutome, što je nečuveno odvijeka, lik Krista Propetoga progovorio naslikanim usnama. Pozvao ga je imenom: «Franjo – reče – idi, popravi moju kuću koja se, kako vidiš, sva ruši!' (...) Od tada je svetu dušu prožimalo suosjećanje s Propetim i, kako se može pobožno naslućivati, u njegovo su srce, iako još ne u tijelo, dublje utisnuti znaci časne muke» (2 Čel 10).

Na stranicama ove knjižice želimo upravo progovoriti o ovom raspelu iz ruševne crkvice Sv. Damjana i to tako da ćemo nastojati kratko objasniti pojedine detalje i osobe prikazane na njemu. U svemu tome nadahnjivat će nas i molitve sv. Franje i pojedini dijelovi iz životopisa napisanih o njemu. Na njega je susret s ovim križem ostavio neizbrisivi biljeg i to, kao što rekosmo, na samim počecima njegova obraćenja, najvjerojatnije 1205. godine, u trenucima nutarnje tame, nerazumijevanja, ali zato i duboke čežnje za Božjom blizinom. Tražeći objavu svete Božje volje za sebe ovako je pred njim molio:

Svevišnji, slavni Bože,
Prosvijetli tamu moga srca
i podaj mi ispravnu vjeru,
sigurno ufanje
i savršenu ljubav;
smisao i spoznaju,
Gospodine, da izvršim
tvoju svetu i istinsku volju.

(Molitva pred Raspetim)

Gospodine, što hoćeš da učinim?

Franjo, idi popravi moju Crkvu,
zar ne vidiš da se ruši!

«Svetodamjanski križ»

Ova ikona Raspetoga iz crkvice Sv. Damjana koja je do 1260. godine bila u njoj dok nije prebačena u novosagrađenu baziliku Svete Klare, zasigurno je i postala jedna od najpoznatijih, zahvaljujući upravo ovoj povijesti koja je povezuje sa svetim Franjom Asiškim i sv. Klarom Asiškom te pobožnošću kojom su je franjevci proširili u sve dijelove svijeta. Svi je stoga danas prepoznajemo, po imenu crkvice u kojoj se sv. Franjo s njom susreo, kao Svetodamjanski križ.

Djelo je nepoznatog autora, inspiriranog sirijskom monastičkom tradicijom, pripada nizu raspela naslikanih na drvetu, tipičnim za kraj 12. stoljeća i vrlo raširenim u središnjoj Italiji. Riječ je, zapravo, o platnu (210cm x 130cm) pričvršćenom na drvo od oraha. Ikona, koja je stara gotovo osam stoljeća, još uvijek odražava sjajnost boja, ispunja životnošću i blista ljepotom. Krist prikazan na njoj nije trpeći Krist, nego više proslavljeni Gospodin: njegov duboki pogled proniče onoga tko ga promatra, ruke su mu raširene i ne zgrčene, nije obješen na drvo, nego je uspravan kao na tronu. To je Krist Uskrsli, Sin Božji koji vlada s drveta križa. Očito je da je autor nadahnut evanđeljem sv. Ivana te stoga prikazuje raspetoga Gospodina Isusa Krista u radosti i u vjeri u uskrsnuće: «Kad uzdignete Sina Čovječjega, tada ćete upoznati da Ja jesam» (Iv 8,28). Prikazana je sva slava Kristova misterija: raspeće, uskrsnuće i uzašašće na nebo. U Ivanovoj teologiji Kristovo uzdignuće na križ ujedno je i njegova proslava: «A ja kada budem uzdignut sa zemlje, sve ću privući k sebi (Iv 12,32)». Stoga je proslava Sina i Oca plod smrti Isusove. Krist uzdignut na križ objavit će u punini ljubav Očevu za čovječanstvo i pobuditi u srcima učenika spasonosnu vjeru u jedinorođenoga Sina. U tom otajstvu Otac proslavljuje Sina (usp. Iv 17,1), dajući mu slavu koju je imao prije postanka svijeta (usp. Iv 17,5.24). Dakle i unatoč dramatičnosti prikazane scene, Gospodin Isus Krist prikovan na drvu križa odražava sliku onoga koji je živ i čije tijelo odsijeva sjajnošću, upravo kao onaj koji je pobijedio tamu grijeha, zla i smrti. Zbog toga je to ujedno i prikaz Krista proslavljenoga, Christus triumphans, tipični prikaz Krista kasnije romanike vrlo raširene u 12. stoljeću. Na križu nije dakle obješen beživotni Gospodin, nego upravo životni i u svom sjaju proslavljeni Spasitelj, naš Kralj, slavni i živi. Baš onako kako nam ga prikazuje knjiga Otkrivenja: «Ne boj se! Ja sam Prvi i Posljednji, i Živi! Mrtav bijah, a evo živim u vijeke vjekova te imam ključe Smrti i Podzemlja.» (Otk 1,17b-18).

Nadahnut upravo ovim ohrabrujućim riječima, sv. Franjo moli i kliče: «Bijah mrtav i uskrsnuo sam i Otac moj presveti uzeo me u svoju slavu.» (Časoslov Muke Gospodnje).

Namjera autora je bila da vjernicima ponudi za molitvu i kontemplaciju sliku Krista pobjednika, raspetog, ali živog i proslavljenog. Sve pojedinosti djela, odabir boja i potezi risanja, različite osobe i različite scene predstavljene na njemu sadrže duboku vjersku poruku: «objavu» koja nam možda izmiče, ali koja je zasigurno bila draga i bliza kršćanima toga vremena, naviknutima na «čitanje» Božjih otajstava koja su sadržana i komunicirana u ljepoti umjetničkih kršćanskih djela, prožeta Svetim pismom i liturgijskom molitvom.

Promatrajući Svetodamjanski križ, naša je pažnja u prvi mah usmjerena na lik Krista raspetoga koji dominira čitavom ikonom zbog svoje veličine, ali jednako tako i zbog zlatne boje koja je u kontrastu s crnom podlogom. Uočavamo da u prikazu Raspetoga dominiraju dvije boje crvena i zlatna. Crvena boja, koja uokviruje čitavu ikonu, simbol je ljubavi koja pobjeđuje mrak i zlo, a zlatna boja na poseban način upućuje na božansko i na vječnost. Uočljive su i plava i zelena boja, koje se odnose na svijet i na tijek ljudske povijesti. Čitava je ikona uokvirena zlatnom bojom, znakom proslavljenosti i pobjede svjetla nad tamom, učinjena još dragocjenijom okvirom naslikanih školjaka koje su simbol neprolazne trajnosti i uzvišene ljepote, na taj se način još više naglašava nadnaravni aspekt i vječnost onoga što je naslikano unutar okvira. Time ova ikona predoznačuje da je nadahnuta nebeskim misterijem.

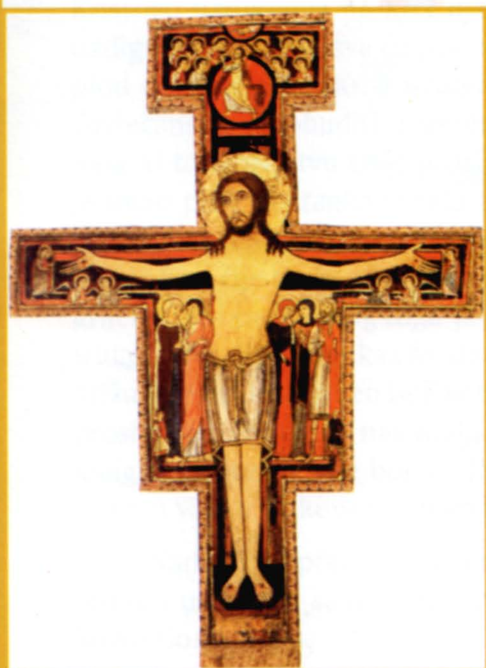
«Gospodine, htio bih te ljubiti...»

I mi smo u potrazi za Bogom, željni ljepote, dobrote i nesebične ljubavi, ali često hodimo krivim putovima, utječući se krivim idolima i zadovoljavajući se nepostojanim prividima.

Pokušajmo stoga i mi, poput Franje, čitati otajstva Božja sadržana u ljepoti ovog antiknog djela kršćanske umjetnosti: umjetničkog djela koje sadrži i komunicira još uvijek jedinu Ljubav koja može ispuniti naša srca i učiniti autentičnijim naše međusobno susretanje i su-življenje; Ljubavi koja je jedina kadra spasiti svijet.

Zaustavimo se i mi pred ovim raspelom iz crkvice sv. Damjana. Stanimo poput Franje u stavu predanosti i povjerenja; moleći milost čista srca, molimo da nas sam Gospodin pretekne svojim smilovanjem i očisti nam srca, jer «čisti srcem Boga će gledati», i tražimo, tražimo svjetlo od onoga koji jest Svjetlo, tražimo i kucajmo zato što unaprijed znamo da će nam On otvoriti svoje probodeno Srce puno ljubavi i dati novi smjer našim životnim koracima, novi smisao našim životnim situacijama...

Neka nas u ovim željama prati blagoslov i zagovor sv. Franje, neka nam on izmoli onu duboku čežnju kojom je on čeznuo za Bogom:

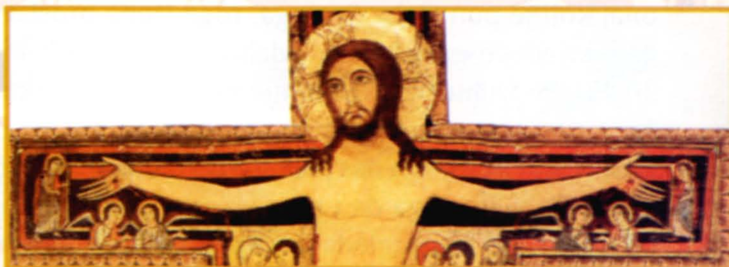

Tko si ti,
preslatki Gospodine, Bože moj,
a tko sam ja crvić, sluga tvoj?
Presveti Gospodine,
htio bih te ljubiti,
preslatki Gospodine,
htio bih te ljubiti,
Gospodine Bože.
Predao sam ti cijelo
svoje srce i svoje tijelo,
jako želim još više
učiniti za tvoju ljubav
Kad bih samo znao.

(Iz molitve Absorbeat)

Kruna slave

Na glavi Gospodinovoj umjesto trnove krune je zlatna aureola, kruna slave. Ona daje poseban ton čitavoj ikoni svojom veličinom i sjajnošću zlatne boje, upravo nam ona daje da ispravno i dublje shvatimo pravi smisao ove ikone – Krist raspeti jest proslavljeni Gospodin, Kralj neba i zemlje, Alfa i Omega, Početak i Svršetak! (Usp. Otk 21,6). Njegova su sva vremena i svi ljudi! Unutar aureole ucrtan je i križ, po obliku grčki; i on označava neuklonjivu vezu između smrti i života, muke i slave: Krist raspeti je i proslavljeni, ali obilježen zauvijek ranama koje su znak neizmjerne Božje ljubavi, ranama po kojima u svijet ulazi Duh Sveti – Ljubav Oca i Sina – i razlijeva se u srca naša. Pristupimo sa svetim apostolom Tomom i recimo: «Gospodin moj i Bog moj!» A sa svetim Franjom hvalimo i uzvisujmo ga:

«Svet! Svet! Svet!
Gospodin Bog, Svevladar,
Onaj koji bijaše, koji jest i koji dolazi:
I hvaljen i uzvisivan dovijeka.
Dostojan si, Gospodine, Bože naš,
Primiti hvalu, slavu i čast i blagoslov:
I hvaljen i uzvisivan dovijeka.
Dostojan je zaklani Jaganjac primiti moć i božanstvo
i mudrost i snagu i čast i slavu i blagoslov:
I hvaljen i uzvisivan dovijeka.

(Pohvale svih časova)

Tražimo stoga i mi u Gospodinu Isusu proslavljenom i ranama obilježenom melem i smisao našim ranama. Molimo za milost da možemo živjeti našu životnu stvarnost, često puta ispresijecanu i rastrganu raznovrsnim križevima i kušnjama, iz vjere u pobjedu Krista Uskrsloga. Neka stoga svekoliko naše življenje, naše probijanje kroz vrijeme i prostor bude naslonjeno na pobjedu Krista Kralja koji je uzeo u ruke svoje moć svoju veliku i zakraljio se (usp. Otk 11,17b).

Lice i oči

Promatrajući Gospodinovo lice, uočavamo da ono odražava i trpljenje i ozbiljnost, a opet i blagost i smirenost. Uređena kosa okružuje čitavo lice i nježno pada na ramena, dajući licu posebnu ljepotu i plemenitost. Zastrto je sjenom, te podsjeća na Kovčeg Saveza prekriven zastorom u jeruzalemskom hramu, ali sada, namjesto da promatramo Boga kroz dim tamjana, kako je bivalo u Svetištu nad svetištem, vidimo ga odjevena u čovještvo. Krupne i otvorene oči potvrđuju da je Isus, koji je umro na križu, sada živ, i smrt više nema vlasti nad njim. One odražavaju njegovu živu prisutnost i usredotočenost na onoga tko Njega promatra, ulijevaju hrabrost, mir i nadu. Ne samo da upućuju na to da je Gospodin Isus živ i prisutan svojim vjernicima, nego On je Onaj koji vidi; vidi svakog čovjeka ranjena, shrvana i žedna ljubavi. Uz ovo treba uočiti i vrat koji je jednako tako robusniji nego obično; ta robusnost označava da je Isus onaj koji je pun Duha Svetoga, toga Duha proslavljeni Isus daruje nama, kako nam svjedoče evanđelja: «...dahne u njih i kaže im: »Primite Duha Svetoga» (Iv 20,22). Po Duhu Isus udahnjuje novi život čovjeku. Isus nas vidi, vidi svu našu životnu stvarnost jer «u Njemu se mičemo, živimo i jesmo» (Dj 17,28), kako nam govori sv. Pavao, On nas proniče do u dno našega bića i ujedno nam daje snagu svoga Duha Svetoga da i mi neprestano u iskušenjima našega života možemo uvijek iznova biti zagledani u njegove oči i budemo jači od tame, grijeha i zla opredjeljujući se za dobrotu i sebedarnu ljubav. Tako Duh Gospodnji po snazi kojom osposobljava nas, Kristove vjernike, da gradimo mir i činimo dobro svima, obnavlja lice zemlje.

Svi braćo
gledajmo dobrog pastira
koji je, da spasi svoje ovce,
podnio muku križa.
Gospodina su njegove ovce
slijedile u nevolji
i progonstvu,
u preziru i gladi,
u bolesti i kušnji
i u svemu ostalome;
i za to su od Gospodina
primile život vječni.

(Šesta opomena sv. Franje)

Često smo preplašeni, shrvani, malodušni, nervozni, opterećeni, mrzovoljni; imamo osjećaj da nas životne situacije melju. Isus nam govori da je pastir dobri, da poznaje svoje ovce, da je On vrata kroz koja ulazimo i izlazimo – u Njemu pronalazimo okrepu i snagu da ne posustanemo na putu nasljedovanja Njega, na putu očovječenja, na putu služenja, praštanja, solidarnosti, zauzete i djelotvorne ljubavi. Odmrajmo se u Isusu, izmoreni svakodnevnim životnim zahtjevima i dužnostima, sjedinjujući se s Njime u molitvi. Upoznajmo Isusa slušajući pozorno i otvorena srca riječi Svetoga pisma i naslanjajmo svoje molitve na te riječi koje su «duh i život».

Njega ljubiti usrećuje,
Njega motriti odmara,
Njegova dobrostivost ispunja,
Njegova slatkost hrani,
Njegov spomen rasvjetljuje,
Njegov miomiris uskrisuje,
a od Njegova gledanja
blaženi su svi građani
višnjeg Jeruzalema.
On je sjaj vječne slave,
odsjev vječne svjetlosti
i zrcalo bez ljage.

(Iz 4. pisma sv. Klare sv. Janji Praškoj)

Odjeća

Isus je gol, odjeven samo u povez, tzv. ephod, što ga je veliki svećenik nekadašnjeg jeruzalemskog hrama stavljao oko bokova. Iako izgleda siromašno, on je dragocjen, obrubljen je zlatom. Ephod je veliki svećenik odijevao kada je pristupao oltaru prikazujući žrtvu i moleći milosrđe od Svevišnjega za sav narod. Gospodin Isus je vrhovni i veliki svećenik Novoga i konačnoga saveza, On prikazuje vrhovnu i definitivnu krvnu žrtvu i vječni je posrednik kod Oca nebeskoga; On je žrtva, jaganjac odveden na klanje. Na novom oltaru Svevišnjega, na križu, Isus postaje pravi i jedini posrednik između Boga i ljudi i prinosi samoga sebe; Jaganjac bez mane predaje se za otpuštenje naših grijeha, stoga «Isusa

vidimo zbog pretrpljene smrti slavom i časti ovjenčana da milošću Božjom bude svakome na korist što je on smrt okusio.» (Heb 3,9b).

Prisjećamo se riječi koje redovito slušamo i s njima se suživljavamo i sada: «Evo Jaganjca Božjega! Evo Onoga koji oduzima grijehe svijeta! Blago nama pozvanima na gozbu Jaganjčevu!». Zato «pristupajmo smjelo Prijestolju milosti da primimo milosrđe i milost nađemo za pomoć u pravi čas!» (Heb 4,16). I uvijek iznova svjesni smo da: «Gospodine, nisam dostojan da uniđeš pod krov moj, nego reci riječ i ozdravit će duša moja». Stoga ponizno sa sv. Franjom puni zahvalnosti molimo:

A budući da mi, bijedni i grešni,
nismo vrijedni
da tvoje spomenemo ime,
molimo i zaklinjemo
da Gospodin naš Isus Krist,
tvoj ljubljeni Sin
u kojemu ti je sva milina
skupa s Duhom Tješiteljem
tebi zahvaljuje kako je tebi
i njemu po volji, mjesto svih,
jer je on tebi dostatan za sve
i po njemu si nam
toliko dobra učinio. Aleluja.

(Nepotvrđeno pravilo XXIII)

Zaustavimo se u molitvi pred Gospodinom Isusom, zazovimo Duha Svetoga da nas on uvede u svu istinu i dubinu Isusova Srca. Spomenimo se i ovdje onih riječi koje izgovaramo u svetoj misi: «Primio Gospodin žrtvu iz tvojih ruku na hvalu i slavu svoga imena i na korist nama i čitavoj svojoj svetoj Crkvi». Mi uvijek iznova «po Kristu i s Kristom i u Kristu» prinosimo na oltar same sebe – svoje radosti i žalosti, svoje bojazni i nade, svoju muku i znoj, ali prinosimo i one koje volimo i s kojima i za koje živimo. Prinoseći kruh i vino da nam postanu Tijelo i Krv Gospodinova, mi prinosimo svu svoju životnu stvarnost da i ona po Kristu u Duhu Svetomu bude zagrljena od Oca. «A vi ste rod izabrani, kraljevsko svećenstvo, sveti puk, narod stečeni da naviještate silna djela Onoga koji vas iz tame pozva k divnom svjetlu svojemu; vi, nekoć Ne-narod, a sada Narod Božji; vi Ne-mili, a sada Mili» (1Pet 2,9-10). Prepoznajmo se dragocjenima, jer Božja smo svojina.

Rane na Isusovu tijelu

Rane na Isusovim rukama i nogama posebno su uočljive, vrlo su vidljive crne rupe od čavala iz kojih, poput malog izvora, teče krv intenzivne crvene boje i prolijeva se u kapljicama na osobe koje okružuju križ.

Već prorok Izaija daje duboko tumačenje rana Sluge Jahvina: «Za naše grijehe probodoše njega, za opačine naše njega satriješe. Na njega pade kazna – RADI NAŠEG MIRA, NJEGOVE NAS RANE ISCIJELIŠE.» (Iz 53,5).

Upravo jer poznaje naše muke i naše rane, krv što izlazi iz Isusovih rana izljev je sućuti i milosrđa. Anđeli začuđeno promatraju bujicu krvi, kao zapanjeni ljubavlju i oproštenjem što ih Gospodin Bog tako besplatno pruža ljudima koji su ga, slobodnom voljom, njima darovanom, pribili na križ.

Sv. Franjo čitavog svog života bio je uronjen u razmatranje Muke Gospodinove. Ovo otajstvo posvemašnjeg predanja Božjega Sina da bi izvršio volju Očevu i iz ljubavi prema ljudima, za Franju je poticaj da se i sam velikodušno i cjelovito predaje raspetom Gospodinu. To Sinovljevo predanje Franjo na poseban način razmatra i u otajstvu euharistije.

«Prije svoje muke slavio je Pashu sa svojim učenicima i dok su blagovali uze Isus kruh, blagoslovi Boga pa razlomi i reče: 'Uzmite i jedite, ovo je tijelo moje' (Mt 26,26). «Isus uze i čašu, zahvali i dade im govoreći: 'Pijte iz nje svi. Ovo je krv moja, krv Saveza, koja se za mnoge prolijeva na otpuštenje grijeha'» (Mt 26,26-28). Zatim je molio Oca govoreći: «Oče moj! Ako je moguće neka me mimoiđe ova čaša. Ali ne kako ja hoću, nego kako hoćeš ti.» (Mt 26,39). I bi znoj njegov kao kaplje krvi koje su padale na zemlju (Lk 24,44). Ipak je svoju volju predao volji Očevoj, govoreći: Oče budi volja tvoja (Mt 26,42); ne kako ja hoću, nego kako hoćeš ti (Mt 26,39). Volja Očeva bila je da njegov blagoslovljeni i slavni Sin, koji nam je dan i koji je za nas bio rođen, samoga sebe prinese na žrtveniku križa po vlastitoj krvi kao žrtvu i žrtveni prinos; ne za sebe, po kojemu je sve postalo (usp. Iv 1,3), nego za naše grijehe, i ostavio nam primjer da idemo stopama njegovim. (usp. 1Pet 2,21).

(Drugo pismo vjernicima)

Od trenutka kada se susreo s raspetim Gospodinom u crkvici sv. Damjana, kako nas izvještava prvi Franjin životopisac, Franjo ostaje očaran sebedarnom ljubavlju Raspetoga:

«Stoga mu se od onog časa rastapala duša, otkako joj je Ljubljeni progovorio (s drveta križa). Nešto kasnije se ljubav očitovala po ranama tijela. Zato se od tada nije mogao suzdržavati od plača, štoviše, i na sav glas je oplakivao Kristovu muku kao da mu je neprestano bila pred očima»

(2Čel 11)

Franjo je duboko, čitavim bićem, bio potresen tim posvemašnjim predanjem Sina Božjega i u njemu iščitavao neizmjernu ljubav Ljubljenoga. Stoga je i sam ovako molio:

O Gospodine moj, Isuse Kriste,
dvije te milosti molim
da mi udijeliš prije nego umrem:
prvo da u svom životu osjetim u duši i tijelu,
koliko je to moguće, onu bol koju si Ti,
slatki Isuse, podnio u času
svoje pregorke Muke;
druga da i ja osjetim u svom srcu,
onu neizmjernu ljubav
kojom si Ti, Sine Božji, plamtio
da dragovoljno podneseš
toliku muku za nas grešnike.

(Cvjetići sv. Franje)

I doista mu je Gospodin udijelio te milosti. Jer je dvije godine prije svoje svete smrti primio od Gospodina svete rane. Tako se u potpunosti suobličio Raspetome, kojega je tolikim žarom srca ljubio i svim silama svoga bića nasljedovao. Stoga je i zavrijedio, jedini, nositi naslov ALTER CHRISTUS – DRUGI KRIST!

Razmatrajmo o cijeni našega spasenja: «Ta znate da od svog ispraznog načina života, što vam ga oci namriješe, niste otkupljeni nečim raspadljivim, srebrom ili zlatom, nego dragocjenom krvlju Krista, Jaganjca nevina i bez mane» (1Pet 1,18-20). Molimo za sve čija je nevina krv prolivena iz mržnje, zloće i opakosti ljudske. Molimo Gospodina da nam dadne da uvijek iznova dublje shvaćamo riječi sv. Pavla: «Zaklinjem vas braćo, milosrđem Božjim: prikažite svoja tijela za žrtvu živu, svetu, Bogu milu – kao svoje duhovno bogoslužje. Ne suobličujte se ovomu svijetu, nego se preobrazujte obnavljanjem svoje pameti da mognete razabirati što je volja Božja, što li je dobro, Bogu milo, savršeno.» (Rim 12,1-2). Dao Gospodin da prije budemo oni koji podnose progone i ranjavanja, negoli oni koji ih čine te tako i mi budemo «oruđe izabrano» za širenje Radosne vijesti.

Scena uzašašća

Ponad Isusove glave, iznad natpisa IHS NAZARE REX IUDEORUM, naslikana je figura Isusa uskrsnuloga kako uzlazi na nebo – «Uzlazim Ocu svomu i Ocu vašemu, Bogu svomu i Bogu vašemu.» (Iv 20,17). Ona nam prikazuje Isusa u trenutku uzašašća, Isus je pokriven dugim sjajnim ogrtačem koji je zapravo stijeg uskrsnuća. U desnoj ruci Spasitelj nosi križ, znak njegove pobjede nad zlom i smrću, dok mu je lijeva ispružena prema gore, prema Ocu. Na ramenu ima crvenu štolu koja označava njegovu vlast, tj. njegovu vladavinu ljubavi. No ona se može i povezati s crvenim ogrtačem iz Knjige otkrivenja: «Ogrnut je ogrtačem krvlju natopljenim; ime mu je Riječ Božja.» (Otk 19,14). U svemu tome iščitavamo duboku istinu – Gospodin Isus izvršio je volju Očevu, ispio je gorki kalež nepravde, laži, zloće i smrti do kraja – umro je prolivši krv na križu. Otac nebeski tako je objavio svoju neizmjernu ljubav prema ljudima, utopljenima u tamu i grijeh: «Bog je tako ljubio svijet da je dao Sina svoga Jedinorođenca da ni jedan koji u Njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni.» (Iv 3,16). Zbog svega toga Otac ga sada uskrisuje i uzima u slavu svoga Kraljevstva. Isus je umro iz ljubavi, predao se iz ljubavi za sve ljude, krv je prolio za sve – «Ovo je krv moja, krv Saveza koja se za mnoge prolijeva na otpuštenje grijeha.» (Mt 26,29). Stoga je ovaj ogrtač natopljen krvlju na Gospodinu Isusu koji uzlazi k Ocu u nebesku slavu, znak upravo toga da je njegova patnja, krv i smrt podnesena iz ljubavi prihvaćena od Oca i da je upravo ona zalog njegove pobjede nad grijehom i smrću, pobjede koja uspostavlja vladavinu ljubavi. I svima onima koji se upinju strpljivo iz ljubavi podnositi rado bijede, patnje i nevolje života Krist Uskrsli govori: «Pobjednika ću posjesti sa sobom na prijestolje svoje, kao što i ja, pobijedivši, sjedoh s Ocem svojim na prijestolje njegovo.» (Otk 3,21). Ako pažljivo promotrimo vidjet ćemo da su Isusove oči otvorene, pune povjerenja i mira, usmjerene su prema Ocu koji svojom desnicom blagoslivlje i uskrisuje

Sina od mrtvih, i istovremeno blagoslivlje sva djela Spasiteljeva u svijetu. Jer: «Bog ga uskrisi oslobodivši ga grozote smrti jer ne bijaše moguće da ona njime ovlada» (Dj 2,24).

Krug, znak savršenstva, s crnim obrubom i crvenom pozadinom, na poseban način ističe ljepotu Isusove figure, koji je ovdje prikazan u svoj svojoj moći i sjajnosti. U ovoj sceni Isus je sav u pokretu: noge, ruke, prsti na rukama, oči, odjeća. Sve govori o životu i pobjedi, sve poziva na vječno slavlje, sve ulijeva nadu, sve ohrabruje na strpljivo iščekivanje onoga što treba doći. Isus izlazi iz ovog kruga obrubljenog crnom bojom koja je znak tame i smrti – On svjetlom svoga uskrsnuća kida okove smrti i uzlazi u život vječni. Stoga i mi nosimo i podnosimo zbilju naših života snagom vjere u obećanje: «Ljubljeni, sad smo djeca Božja i još se ne očitova što ćemo biti. Znamo: kad se očituje, bit ćemo njemu slični jer vidjet ćemo ga kao što jest.» (1Iv 3,2).

Sa svetim Franjom zahvaljujemo:

Svemogući, presveti, svevišnji, najviši Bože,
Oče sveti i pravedni, Gospodine kralju neba i zemlje,
mi ti zahvaljujemo radi tebe samoga,
što si po svojoj svetoj volji i po jedinome Sinu
s Duhom Svetim stvorio sve duhovno
i tjelesno i što si nas, stvorene
na svoju sliku i priliku, postavio u raj.
A mi smo po svojoj krivnji pali.
I zahvaljujemo ti, kao što si nas po svome Sinu stvorio,
da si tako, po svojoj svetoj ljubavi kojom si nas ljubio,
učinio da se on, pravi Bog i čovjek,
rodi od slavne vazda Djevice preblažene svete Marije
i što si htio da kao zarobljenici budemo otkupljeni
njegovim križem, krvlju i smrću.
I zahvaljujemo ti što on, Sin tvoj, ima doći u slavi svoga veličanstva
da osuđenike koji se nisu obratili niti su te spoznali baci u oganj vječni,
a onima koji su te spoznali, koji su te štovali i u pokori ti služili da reče:
Dođite, blagoslovljeni Oca mojega,
primite kraljevstvo pripravljeno za vas od postanka svijeta.

(Nepotvrđeno pravilo XXIII)

Koliko puta ostajemo blokirani u razmiricama i protivštinama, zahvaćeni u naoko nerazrješive životne probleme i pitanja kojima ne pronalazimo smislenih odgovora. Prepuštamo se rezignaciji i životnom umoru ne znajući više što raditi i kamo i kako krenuti. Naše se životno obzorje sužuje samo na zarobljenost u tisuće problema... U takvim trenucima može nam pomoći pogled prema «gore», gdje Krist prebiva s desna Ocu kao naš posrednik koji nas vječno zagovara kod Oca. Tada prepoznajemo i priznajemo da je On veći od nas i naših životnih obzorja... On, On je mir naš (Usp Ef 2,14).

Ruka s visina – desnica Očeva

Na samom vrhu križa, iznad prikaza Isusa u trenutku uzašašća, kao što smo spomenuli, nalazi se zatvorena, u polukrugu otvorenom prema beskonačnom, prema gore, jedna ruka. To je blagoslivljajuća ruka Očeva. Prema biblijskoj tradiciji ta gesta može značiti i moć i silu Božju. Neki u ovoj gesti vide i djelovanje Duha Božjega, a i u himnu Duhu Svetome pjevamo: Ti prste desne Očeve!

Očito je da se sav ovaj dramatičan prikaz kojega promatramo na križu događa u trajnoj i neraskidivoj povezanosti Isusa s Ocem nebeskim. Isus sam potvrđuje:

«Otac i ja jedno smo.» (Iv 17,22). Sav se Isusov život događao u punom povjerenju u Oca koji je prisutan u svim njegovim životnim trenucima – od utjelovljenja, rođenja, javnog djelovanja gdje riječju, gestama, čudesnim znakovima, čitavim bićem objavljuje Oca, pa preko muke, smrti i slavnog uskrsnuća od mrtvih do uzašašća. Sve, baš sve u Isusovu životu izraz je posvemašnjeg povjerenja i predanja u volju Očevu, neraskidivog sjedinjenja s Ocem – sve što Isus čini, čini snagom koju prima od Oca, snagom Duha Svetoga – on čitavim bićem objavljuje Oca, sve djelo što ga u svijetu među ljudima izvodi djelo je Očevo, izraz je Božje očinske ljubavi. «Boga nitko nikada ne vidje: Jedinorođenac

– Bog – koji je u krilu Očevu, on ga obznani.» (Iv 1,18). Stoga uprimo pogled vjere, nade i ljubavi u Isusa i upoznajmo Boga ne samo kao stvoritelja svega vidljivoga i nevidljivoga, nego još više kao Oca milosrdne ljubavi, jer: «Tko je vidio mene, vidio je i Oca.» (Iv 14,9).

Sa svetim Franjom molimo:

O presveti Oče naš,

stvoritelju, otkupitelju, tješitelju i spasitelju naš.

Koji jesi na nebesima:

u anđelima i svetima prosvjetljujući ih da spoznaju kako si ti, Gospodine, svjetlo koje raspaljuje ljubav; ti si, Gospodine, ljubav koja stanuje u njima i ispunja ih do blaženstva; Ti si, Gospodine, vrhovno dobro, vječno dobro, od kojega je svako dobro, bez kojega nema dobra.

Sveti se ime tvoje:

neka bude u nama jasna spoznaja o tebi, kolika je širina tvojih dobročinstava, duljina tvojih obećanja, visina veličanstva i dubina tvojih sudova.

Dođi kraljevstvo tvoje:

da ti, po milosti, u nama kraljuješ i učiniš da dođemo u tvoje kraljevstvo gdje vlada jasno gledanje tebe, savršena ljubav prema tebi, blaženo zajedništvo s tobom i vječno uživanje tebe.

Budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji:

da te ljubimo svim srcem misleći uvijek na tebe; svom dušom, čeznući uvijek za tobom; svim umom, upravljajući prema tebi sve svoje nakane tražeći u svemu tvoju slavu; i svom snagom svojom, trošeći svoje sile i osjećaje duše i tijela na službu tvoje ljubavi i ni na što drugo; ljubeći bližnjega kao same sebe, privlačeći druge k tvojoj ljubavi, radujući se dobru drugih kao svojemu dobru i suosjećajući s drugima u nevolji…

(Iz Tumačenja Očenaša)

«Branitelj – Duh Sveti, koga će Otac poslati u moje ime, poučavat će vas o svemu i dozivati vam u pamet sve što vam ja rekohČ (Iv 14,26). – Isus nas je naučio najljepšu molitvu koju je i sam molio – Oče naš. Molimo Duha Svetoga da nas neprestano uvodi u dublje razumijevanje ove molitve, da je molimo u svim situacijama našega života i rastemo u sigurnosti neprestane Očeve prisutnosti u svim našim nesigurnostima, strahovima, neuspjesima… «Ako me tko ljubi, čuvat će moju riječ pa će i Otac moj ljubiti njega i k njemu ćemo doći i kod njega se nastaniti.Č(Iv 14,23).

Osobe prikazane na ikoni

Slikar je na ovoj ikoni htio uz Isusa prikazati i brojne osobe, one najvažnije u otajstvu Muke. Nije teško odgonetnuti ih, jer su ispod nogu svake od njih napisana i njihova imena. Svaki od likova ima vlastitu ulogu i određeno značenje, koje slikar izražava položajem i gestama tijela, izrazom lica, odjećom i bojom.

Marija

Marija je svakako na najvažnijem, najčasnijem i privilegiranom mjestu – s desne strane Isusu. Marija je «milosti puna», jer: «Duh Sveti sići će na te i sila će te Svevišnjega osjeniti.» (Lk 1,36), zato se od nje «rodio Isus koji se zove Krist» (Mt 1,16). Zato će Mariju «svi naraštaji nazivati blaženom» (Usp. Lk 1,48), jer «povjerova da će se ispuniti sve što joj je rečeno od Gospodina» (Usp. Lk 1,45).

Njezina odjeća jednako tako govori o njenoj uzvišenosti. Širok i dugačak, elegantan i sjajan veo upućuje na svečarsko raspoloženje zaručnice i na njenu djevičansku ljepotu; tamnocrveni ogrtač označava njenu vjernu majčinsku ljubav snagom kojom ostaje, unatoč «maču boli koji joj probada srce» (Usp. Lk 2,35), pod križem svoga Sina. Ljubičasta tunika upućuje na plemenitost kraljice i svetost starozavjetnog Kovčega saveza koji se čuvao u Hramu prekriven dragocjenim velom ljubičaste boje. Desnom rukom pokazuje na Raspetoga i tako nas ponovno upućuje na svoga sina Isusa, kao nekoć kod svadbe u Kani Galilejskoj: «Što god vam rekne učinite!» (Iv 2,5). Ljupkost njezina lica odražava duboku smirenost i sigurnost hranjenu vjerom. Iako pod križem, razderana bolom i trpljenjem, Marija je i ovdje dostojanstvena i odsjeva snagom vjere kojom nadilazi mučnost neshvatljivosti umiranja svoga Sina; i u mraku nerazumijevanja i neshvaćanja ona se predaje s povjerenjem u volju Božju: «Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi!» (Lk 1,38). Njezin blagi i nježni pogled kojim gleda Ivana kojega joj Isus povjerava s križa: «Ženo! Evo ti sina!» (Iv 19,26), pogled je kojim ona majčinski prati i ljubi svakog čovjeka, jer u Ivanu Isus njenoj majčinskoj brizi i dobroti povjerava sve nas. Marija je majka jedinorođenoga Sina Božjega koji je kralj neba i zemlje, stoga je ona uz Njega kraljica neba i zemlje, kakvom je u zanosu prepoznaje i pisac Knjige Otkrivenja: «I znamenje veliko pokaza se na nebu: Žena odjevena suncem, mjesec joj pod nogama, a na glavi vijenac od dvanaest zvijezda.» (Otk 12,1-2).

Sveti će Franjo u Pismu svim vjernicima reći: «Majke smo mu (Isusove) kada ga nosimo u čistu srcu i tijelu svojemu po ljubavi čistoj i iskrenoj savjesti, i kad ga rađamo svetim djelovanjem koje mora služiti drugima za primjer». Franjo stoga prikazuje svim vjernicima Marijin stav vjere i života kao primjer, pozivajući ih da i oni poput nje, budu sinovi i kćeri Oca nebeskog, sestre i majke Isusa Krista. Sveti Bonaventura u svom životopisu daje nam izvanredno svjedočanstvo Franjine pobožnosti prema Mariji, Majci Gospodinovoj:

«Majku Gospodina Isusa Krista ljubio je neizrecivom ljubavlju zato što je Gospodina veličanstva učinila našim bratom i što smo po njoj postigli milosrđe. Nakon Krista se najviše pouzdavao u nju. Nju je izabrao da bude zagovornicom njemu i njegovima».

(LM IX, 3)

Zajedno s njime pozdravimo i mi našu majku, sestru i kraljicu:

Zdravo Gospodarice, sveta Kraljice, Bogorodice Marijo,
ti si djevica koja je postala crkvom,
i izabrana od presvetog Oca na nebu
da te posveti sa presvetim Sinom svojim
i Duhom Svetim Utješiteljem.
U tebi je bila i jest sva punina milosti i svako dobro.
Zdravo palačo njegova,
zdravo njegovo svetohranište,
zdravo kućo njegova,
zdravo odjećo njegova,
zdravo njegova službenice,
zdravo majko njegova,
i sve vi, o svete kreposti
koje se po milosti i rasvjetljenju Duha Svetoga
ulijevate u srca vjernika da Bogu
od nevjernika napravite vjernika.

(Pozdrav blaženoj Djevici)

Onaj tko razmatra o Mariji i njenom životu, životu potpuno predanom svetoj volji Božjoj, uči gledati je upravo u samom sebi, prima pozitivnu sliku o sebi, o svojim mogućnostima i svojim sposobnostima. Koliko puta mislimo loše o samima sebi, sami sebe podcjenjujemo i čak kažnjavamo jer nam se čini da smo nevrijedni. Od Marije trebamo naučiti da smo osobno od Boga izabrani i pozvani. U dnu svakoga od nas postoji dobra jezgra – sposobni smo stoga primiti Boga i činiti dobro. Dok molimo Zdravo Marijo... blagoslovljena ti..., znajmo da smo i mi također blagoslovljeni, i mi smo «osjenjeni» Duhom Svetim: «Ljubav je Božja razlivena u srcima vašim po Duhu Svetom koji nam je dan.» (Rim 5,5); stoga smo i osposobljeni učiniti Marijin put, istinu i život svojim putem, istinom i životom – «Ja sam put, istina i život.» (Iv 14,6), govori Gospodin Isus.

Ivan

S desne strane, na časnom mjestu, uz Mariju je i ljubljeni Isusov učenik Ivan (usp. Iv 19,26), brat Jakovljev, sin Zebedejev. Kao što je na posljednjoj večeri imao posebno mjesto tik uz Isusa i naslonio glavu na Isusove grudi, tako se i ovdje, iz probodena boka Isusova, na njega prolijeva presveta krv. Posebnost Ivanova odnosa s Isusom očituje se i ovdje pod križem – Gospodin Isus mu ostavlja najdražu osobu, svoju majku: «Evo ti majke! I od toga čas uze je učenik k sebi.» (Iv 19,26-27). Milost koja mu je dana da naslanja glavu na grudi Isusove i da uzme k sebi Mariju učinila je Ivana zasigurno najprofinjenijim i najdubljim poznavateljem svoga učitelja i Gospodina Isusa Krista, zato će i jednom jedinom riječju izreći svu Isusovu objavu Boga: «Bog je LJUBAV!» (1 Iv 4,16).

Ivanovo je lice mladenačko i vedro, izražava nevinost i čistoću njegove duše i srca sposobnog za djevičansku i vjernu ljubav. U kršćanskoj tradiciji Ivan je i postao simbolom djevičanstva i čistoće srca. Njegova bijela tunika u koju je odjeven izražava upravo te njegove kreposti. Njegova intimnost s Isusom i stoga duboko shvaćanje Božje ljubavi, čine Ivana čuvarom istinske Mudrosti, što je simbolički izraženo crvenim ogrtačem kojim je ogrnut. Od Isusa je Ivan naučio najveću životnu mudrost na koju i nas poziva: «U ovom je ljubav: ne da smo mi ljubili Boga, nego – on je nas prvi ljubio i poslao Sina svoga kao pomirnicu za grijehe naše. Ljubljeni, ako je Bog tako ljubio nas, i MI SMO DUŽNI LJUBITI JEDNI DRUGE... JER TKO NE LJUBI SVOGA BRATA KOJEGA VIDI, BOGA KOJEGA NE VIDI NE MOŽE LJUBITI. I ovu zapovijed imamo od njega: Tko ljubi Boga, da ljubi i brata svoga.» (1Iv 4,10-11.20-21).

Ivanovo evanđelje, koje je zasigurno najkontemplativnije i teološki najdublje, i za Franju je izvor molitve i upoznavanja Isusove osobe. Dovoljno je spomenuti da čak sedamdeset puta izravno u svojim Spisima citira upravo dijelove

ovog evanđelja, a u dvadeset i trećem poglavlju Nepotvrđenog pravila i u Pismu vjernicima citira gotovo cijeli Ivanov izvještaj s Posljednje večere. Zasigurno je i on od Ivana učio ljubiti Gospodina Isusa naslanjajući svoje srce na Srce svoga Učitelja, upoznajući i kušajući u tom Srcu ljubav i dobrotu trojedinoga Boga; zato učinimo svojim Franjin poziv na ljubav prema Gospodinu Bogu:

I ljubimo svi iz svega srca, iz sve duše, iz svega uma i iz sve snage i svom jakošću i razumom, i svim silama, svim naporom, svim osjećajima, svom nutrinom, svim željama i svom voljom, Gospodina Boga, koji nam je dao i koji nam daje cijelo tijelo, cijelu dušu i cio život, koji nas je stvorio, otkupio i koji će nas samom svojom milošću spasiti.

Svuda i na svakom mjestu svi mi svakog časa i u svako vrijeme, iz dana u dan, neprestano vjerujmo te istinski i ponizno držimo u srcu i ljubimo i častimo, klanjajmo se i služimo, hvalimo i blagoslivljajmo, slavimo i uzvisujmo, veličajmo i zahvaljujmo svevišnjem i vječnom Bogu, trojstvu i jedinstvu, Ocu i Sinu i Duhu Svetom, stvoritelju i spasitelju svih koji u njega vjeruju, ufaju se i koji ga ljube, koji je bez početka i bez svršetka, koji je nepromjenjiv, nevidljiv, neiskazan, neizreciv, neshvatljiv, neistraživ, blagoslovljen, hvaljen i slavljen, uzvisivan, veličanstven, uzvišen, vrijedan ljubavi, željkovan i sav nada sve poželjan u vijeke. Amen.

(Nepotvrđeno pravilo XXIII)

Nastojmo i mi, poput Franje, ***po razmatranju evanđelja ljubljenog učenika Ivana*** *često naslanjati srce na božansko Srce Isusovo. Učimo iz toga Srca i mi imati srce sućutno, ponizno, dobro, plemenito i ljubavi puno za sve one koji su našoj brizi povjereni i sve one na koje nas je životni put namjerio. Neka nam upravo to, uvijek i sve više, bude temeljna životna mudrost. Ivanov Isus nas poziva: «Ostanite u meni i ja u vama.» (Iv 15,4). Stoga uvijek i sve više kušajmo radost i ljubav ostajanja u Isusu po sakramentu euharistije, jer On govori: «Tko jede moje tijelo i pije moju krv u meni ostaje i ja u njemu.» (Iv 6,56).*

Marija Magdalena i druga Marija

S lijeve Isusove strane, najbliže što se može, nalazi se Marija Magdalena. Tradicija u njoj prepoznaje onu ženu, javnu grešnicu opisanu u Lukinu evanđelju, koja prilazi Isusu u kući Šimuna farizeja i sva raskajana suzama natapa i pere njegove noge, kosom ih svojom otire, ljubi i pomašću maže (usp. Lk 7,36-38; Iv 11,2). Isus o njoj govori: «Oprošteni su joj mnogi grijesi jer ljubljaše mnogo.» (Lk 7,47); a njoj govori: «Vjera te tvoja spasila! Idi u miru!» (Lk 7,50). Ona ga je zajedno sa svojom sestrom Martom primila u svoju kuću (usp. Lk 10,38) i tu «sjede do nogu Gospodinovih i slušaše riječ njegovu» (Lk 10,39); zbog toga Gospodin o njoj govori: «Marija je uistinu izabrala bolji dio, koji joj se neće oduzeti (Lk 10,42)». Isus ponovno dolazi u njihovu kuću, kako nas izvještava evanđelist Ivan, kada ga one pozivaju jer je Lazar, brat njihov, bolestan i umire, a Isus ga uskrisuje nakon što je tri dana bio u grobu (usp. Iv 11). Ivan će nam posvjedočiti kako «Isus ljubljaše Martu i njezinu sestru i Lazara» (Iv 11,5). Marija Magdalena pratila je Isusa i na njegovu križnom putu, u trenucima kada su se svi apostoli, osim Ivana, razbježali, ili kao Petar zatajili Isusa; Marija Magdalena ostaje, u zajedništvu s Marijom majkom Isusovom i Marijom Kleofinom, pod križem (usp. Iv 19,25). Ona je, kako nas Ivan izvještava, prva kojoj se uskrsli Isus ukazao dok je išla na njegov grob oplakivati ga (usp. Iv 20,11-18). Sve ovo govori nam o tome koliko je Isus bio povezan s njom, koliko je Marija silno ljubila Isusa. Možemo zato zaključiti da je Marija Magdalena posebna učenica Isusova i u tome nam je svima uzor. Stoga je i ovdje postavljena na ovo posebno mjesto – tik uz Isusa. Njezina odjeća blista živom crvenom bojom, koja je znak ove njezine snažne, duboke i istinske ljubavi prema Gospodinu Isusu. Izraz njezina lica i pokret rukama odražavaju istovremeno divljenje i čuđenje nad onim što gleda i zbog ovih velikih milosti udijeljenih joj od Gospodina – mnogi su joj grijesi oprošteni i prvoj joj se ukazao uskrsli Isus i prva je postala svjedokom njegova uskrsnuća. Marija Magadalena svjedoči nam i to da je najdublje obraćenje jednostavno se priznati grešnikom i potrebnim Božje milosrdne ljubavi, njegova oproštenja. Upravo naš grijeh, a ne naša pravednost, jeste ono po čemu najdublje ulazimo u otajstvo neizmjerne Božje ljubavi, jer: «Nisam došao pozvati pravednike, nego grešnike» (Usp. Mk 2,17).

Sasvim blizu, čak se i dodiruju glavama, jedna je druga žena: Marija, majka Jakovljeva. Ona je također blizu Isusu i ostaje mu vjerna u ljubavi i nasljedovanju sve do kraja. Očito je da začuđeno i pozorno sluša ono što joj govori Marija

Magdalena; njih su dvije ujedinjene u ljubavi prema Gospodinu Isusu i kao da jedna drugoj svjedoče tu ljubav. Ona predstavlja sve one koji nasljeduju Isusa i slušaju sa svom pozornošću njegove riječi nastojeći ih svim srcem odjelotvoriti u životu.

Poput Marije Magdalene i Marije, majke Jakovljeve, i sveti naš otac Franjo znao je izabrati «bolji dio» – slušati Gospodina Isusa i odjelotvoriti njegove riječi u konkretnom nasljedovanju; Toma Čelanski nam upravo o tome svjedoči:

Najveća njegova odluka, posebna želja i vrhovna nakana bijaše: Uvijek i u svemu opsluživati sveto evanđelje i sa svom budnošću, svim nastojanjem, najvećom željom duha i svim žarom srca provoditi 'nauk Gospodina našega Isusa Krista i slijediti njegove stope'. U neprestanu je razmatranju sebi dozivao u pamet njegove riječi i pronicavošću duha opetovano je razmišljao o njegovim djelima.

I molimo sa svetim Franjom:

Svemogući, vječni, pravedni i milosrdni Bože, podaj da mi slabi radi tebe vršimo ono što znamo da ti hoćeš, i da uvijek hoćemo što se tebi sviđa, da iznutra očišćeni, iznutra prosvijetljeni i raspaljeni ognjem Duha Svetoga, uzmognemo slijediti stope tvoga Sina, Gospodina našega Isusa Krista i da samo po tvojoj milosti dođemo k tebi, Svevišnji, koji u savršenom Trojstvu i jednostavnom Jedinstvu živiš i kraljuješ i slavno vladaš, Svemogući Bog, po sve vijeke vjekova. Amen.

(Iz Pisma čitavom Redu)

Naslovna Isusova propovijed jest: «Ispunilo se vrijeme, približilo se kraljevstvo Božje! Obratite se i vjerujete evanđelju!» (Mk 1, 15). Obratite se, metanoeite – tj. promijenite način mišljenja, prepametite se, počnite drugačije misliti, da biste promijenili i način života, da biste drugačije vrednovali životnu stvarnost, da biste mjerili Božjim mjerilima sebe i druge... U primjeru Marije Magdalene jasno nam je da nas tek susret s Isusom otvara za duboku, cjelovitu i korjenitu promjenu. Tek obnovljeno slušanje Isusove riječi, Božje riječi, pozorno i snagom vjere zahvaćeno, poput Marije Magdalene, zalog je novog načina mišljenja i prihvaćanja Boga, nas samih i drugih – početak je nasljedovanja Isusa Krista, tj. da mislimo i djelujemo kao oni koji su zahvaćeni Njegovim Duhom!

Stotnik

Uz sam bok Marije, majke Jakovljeve, nalazi se rimski vojnik pogledom uprtim u Gospodina Isusa. Tradicija u njemu prepoznaje upravo onog stotnika koji za Isusova dolaska u Kafarnaum šalje svoje poslanike moleći da mu Isus ozdravi slugu koji je na umoru. O njemu Isusu svjedoče sami Židovi kao o bogobojaznom čovjeku koji je čak i sinagogu dao sagraditi što je i ovdje prikazano komadom drveta koje ima u lijevoj ruci. On sam čuo je svjedočanstvo drugih o Isusu i naslonjen na njihovo svjedočenje moli Isusa da mu ozdravi slugu do kojega mu je osobito stalo (usp. Lk 7,1-10; Mt 8,5-13; Iv 4,46-54). Stotnik u susretu s Isusom izgovara one nama dobro poznate riječi: «Gospodine nisam dostojan da uđeš pod krov moj, nego samo reci riječ i izliječen će biti sluga moj.» (Mt 8,8), na što Isus reagira: «Čuvši to, ZADIVI se Isus i reče onima koji su išli za njim: 'Zaista kažem vam, ni u koga u Izraelu ne nađoh tolike vjere'.» (Mt 8,10). Stotnik je prva osoba o kojoj Isus s divljenjem govori upravo zbog njegove posvemašnje vjere u Radosnu vijest. Stoga je ovaj rimski vojnik i zavrijedio tako časno mjesto uz Mariju Magdalenu, Mariju, majku Jakovljevu – uz sam bok Gospodinu Isusu. U njemu nam je dan primjer bezuvjetne i cjelovite vjere u milosrdnog Gospodina i njegovu riječ spasenja, što je prikazano upravo njegovim pogledom punim vjere uprtim u Gospodina i šakom desne ruke gdje su mali prst i prstenjak savinuti, a ostali prsti ispruženi što je starokršćanski znak ispovijedanja vjere u Presveto Trojstvo i dvije naravi, božanske i ljudske, u Gospodinu Isusu Kristu.

Neposredno iza njegovih leđa, točnije, iza lijevog ramena uočavamo i lice jednog mladića; to je lik sluge za kojega je od Gospodina Isusa izmolio ozdravljenje, a iza njega se naziru još tri osobe, čime nam se želi reći da je čitava stotnikova obitelj prihvatila vjeru u Gospodina Isusa i u Njemu prepoznaje i priznaje objavu trojedinoga Boga.

Uprimo i mi pogled vjere u početnika i dovršitelja našega spasenja Gospodina Isusa, potaknuti riječima svete Klare upućenima sv. Janji Praškoj:

O svi vi što prolazite putem pogledajte i vidite ima li boli kakva je bol moja; odgovorimo na njegov vapaj i jauk jednim glasom i jednim duhom: Bez prestanka na to mislim i sahne duša u meni. Žarila se, dakle, o kraljice nebeskog Kralja, sveudilj sve jače žarom ove ljubavi. Promatrajući, k tomu, njegove neizrecive slasti, njegova bogatstva i vječne časti te od silne želje i ljubavi uzdišući za

njima zavapij: Povuci me za sobom, trčat ćemo za miomirisom pomasti tvojih, o nebeski zaručniče. Trčat ću bez predaha, dok me ne uvedeš u vinogradarevu klijet, dok mi tvoja ljevica ne bude pod glavom i desnica me tvoja ne zagrli sretnu, dok me ne poljubiš najsretnijim poljupcem svojih usta.

(Iz 4. pisma sv. Janji Praškoj)

Molimo da nam Gospodin udijeli milost da naša vjera raste, da se umnaža. Jer riječ je Gospodnja djelotvorna za one i samo u onima koji je poput stotnika prihvaćaju vjerom. «Sve je moguće onima koji vjeruju.» (Mk 9,23), «jer Bogu ništa nije nemoguće» (Mk 1,37). Tek vjerom dopuštamo svemogućemu Bogu da izvodi čudesna djela ljubavi u našim životima, a poput stotnika i mi tada molimo da se Božja dobrota razlije i na one koje volimo, uvijek sve više postajemo zagovornicima jedni drugima. Molimo stoga: Gospodine, nisam dostojan da uđeš pod krov moj, nego samo reci riječ i ozdravit će duša moja. «Vjerujem, pomozi mojoj nevjeri.» (Mk 9,24).

Longin i Stefanon

S desne strane, u dnu, tik uz Mariju, nalazi se lik rimskog vojnika koga tradicija prepoznaje kao Longina, kako i piše ispod samog lika. Odjeven je u odjeću kakvu su i nosili rimski vojnici, a u desnoj ruci ima koplje. Longin je jedan od vojnika koji je bio prisutan kod razapinjanja Isusa i one dvojice razbojnika. Razlog zašto ga slikar ovjekovječuje i na ovoj ikoni zapisan nam je u Ivanovom evanđelju: «Dođoše dakle vojnici i prebiše golijeni prvomu i drugomu koji su s Isusom bili raspeti. Kada dođoše do Isusa i vidješe da je već umro, ne prebiše mu golijeni, nego mu jedan od vojnika kopljem probode bok i odmah poteče krv i voda.» (Iv 19,32-34). Nakon toga, kako nam opisuju sinoptička evanđelja, «Bijaše već oko šeste ure kada nasta tama po svoj zemlji – sve do ure devete, jer sunce pomrča.» (Lk 23,44-45) i: «A satnik i oni koji su s njime čuvali Isusa vidješe potres i što se zbiva, silno se prestrašiše i rekoše: 'Uistinu, Sin Božji bijaše ovaj'.» (Mt 27,54). Longin i Stefanon su u trenutku Isusove smrti, potaknuti svim ovim zbivanjima, prepoznali u Isusu Sina Božjega i ostali zapamćeni u tradiciji Crkve kao oni koji su povjerovali u Njega.

Stefanon je s lijeve strane tik uz stotnika, ima bradu i odjeven je u kratku tuniku, kakav je bio običaj kod Židova, a tradicija ga prepoznaje kao Longinova pomoćnika kod razapinjanja Isusova. Obojica su pogled uprla u Gospodina Isusa i u stavu su pokreta. To izražava njihovu vjeru i spremnost da ga prihvate, da prihvate istinu o Njemu – da je Sin Boga živoga, Pomazanik Božji, Spasitelj čovjeka. Postavljeni podno Raspetoga, oni predstavljaju dva naroda, židovski

i poganski, koji međusobno podijeljeni i različiti, a ipak su i jedni i drugi pozvani na spasenje po obraćenju. Zanimljivo je da su likovi ove dvojice znatno manji od ostalih pored kojih su postavljeni. To također ima svoje značenje – samo prihvaćajući Krista Gospodina kao spasitelja i otkupitelja svega ljudskog roda moći će i oni doseći veličinu ostalih koji su već dionici Otkupljenja. No ta znatna malenost ovih likova upućuje i na to da, iako su oni Isusovi mučitelji, Isusova muka i smrt ne ovisi o njima, nego se Isus sam svojevoljno predaje na muku i smrt, upravo onako kako i sam govori: «Zbog toga me i ljubi Otac što polažem život svoj da ga opet uzmem. Nitko mi ga ne oduzima, nego ja ga sam od sebe polažem. Vlast imam položiti ga, vlast imam opet uzeti ga.» (Iv 10, 17-18). Isus se predaje dobrovoljno iz ljubavi prema čovjeku, i to bez razlike – njegovo predanje je univerzalno, njegova ljubav zahvaća svakog čovjeka. On prolijeva krv iz ljubavi za svakog čovjeka: «Ovo je krv moja, krv Saveza, koja se za sve prolijeva.» (Mk 14,24).

Longin i Stefanon znak su upravo toga – svi su, bez ikakve razlike, prihvaćeni od Isusa, svi su zahvaćeni snagom Njegova otkupljenja, ali tek kada uzvjeruju: «Uistinu, Sin Božji bijaše ovaj!» (Mt 27,54), jer «Tko ispovijeda da je Isus Sin Božji, Bog ostaje u njemu, i on u Bogu.» (1 Iv 4,15). I tako se od mnoštva različitih naroda izgrađuje jedan jedini narod po tom Novom Savezu sklopljenom u krvi Kristovoj – narod Božji, koji postoji i opstoji samo ako ostaje u Isusovoj ljubavi – «Ostanite u mojoj ljubavi.» (Iv 15,9). U memoriji Crkve, u tradiciji, ostaju imena Longina i Stefanona kao onih koji su u događaju Isusova raspeća, u krvi i vodi koje su potekle iz njegova boka, ozdravili od svoje sljepoće i prepoznali i priznali u Isusu Kristu Sina Božjega. Očito je da su u prvoj kršćanskoj zajednici bili prepoznati kao vjerni Isusovi učenici i odgovorni i zauzeti graditelji te mlade Crkve. Ostaju nam stoga kao primjer korjenitog obraćenja što ga snaga Božje ljubavi izvodi u srcima ljudi – od Isusovih mučitelja postali su njegovi vjerni učenici i svjedoci njegove milosrdne ljubavi.

Molimo sa sv. Franjom da i nas Gospodin neprestano uvodi u sve dublju spoznaju svoje milosrdne ljubavi upravo po primanju i dijeljenju oproštenja te tako uvijek sve više živimo u stavu obraćenja:

I otpusti nam duge naše:

po svom neizrecivom milosrđu, po kreposti muke Sina tvoga, po zaslugama preblažene Djevice i svih odabranih tvojih.

Kako i mi otpuštamo dužnicima našim:

što još posve ne otpustismo, ti, Gospodine, učini da otpustimo, da radi tebe istinski ljubimo neprijatelje i za njih kod tebe pobožno zagovaramo, nikom zlo za zlo ne uzvraćajući i nastojeći u tebi svima biti od koristi.

I ne uvedi nas u napast:

skrivenu ili očitu, iznenadnu ili nepogodnu.

Nego izbavi nas od zla:

prošloga, sadašnjega i budećega.

(Iz Tumačenja Očenaša)

«Ja nikoga ne osuđujem», jer «nisam došao svijet osuditi, nego spasiti» (Iv 8,15; 12,47), govori Gospodin Isus. Ostvarenjem ovih Isusovih riječi, Longin i Stefanon i nebrojeno mnoštvo poznatih, a još više nepoznatih, promijenilo je život – Bog Isusa Krista jednakom ljubavlju ljubi i svoje protivnike koji ga progone, pogrđuju i ne priznaju stvoriteljem i Ocem. Molimo Gospodina da nam uvijek, baš zato što on nama neprestano prašta, daje sve više snage i milosti da možemo praštati i moliti i za one koji nas progone «i sve zlo slažu protiv vas» (Mt 5,11), da ne budemo klevetnici, ocrnjivači, osuđivači - da ne budemo širitelji žalosne, nego Radosne vijesti.

Anđeli

Sam naziv «anđeli» ne kazuje narav, nego službu – oni su glasnici Božji, klanjatelji njegovi i vjerni sluge. Oni su «službujući duhovi što se običavaju slati da služe onima koji imaju baštiniti spasenje» (Heb 1,14). Sam Isus spominje anđele kao stvarna i djelatna bića. Iako bdiju nad ljudima, oni neprestano gledaju Očevo lice (usp. Mt 22,30). Anđeli su oni koji će pratiti Sina Čovječjega na dan njegova dolaska: «Kad Sin Čovječji dođe u slavi i svi anđeli njegovi s njime, sjest će na prijestolje slave svoje.» (Mt 25,31); oni će uzlaziti i silaziti nad njim: «Zaista, zaista, kažem vam: gledat ćete otvoreno nebo i anđele Božje gdje uzlaze i silaze nad Sina Čovječjega.» (Iv 1,51). Isus će ih poslati da skupe izabranike: «I razaslat će anđele svoje s trubljom velikom i sabrat će mu izabranike s četiri vjetra, s jednoga kraja neba do drugoga.» (Mt 24,31), a osuđenike odijele od Kraljevstva (usp. Mk 13,41). Poslije muke i slavnog uskrsnuća Bog je i anđele

podložio Kristu Gospodinu, jer su bili stvoreni u njemu, po njemu i za njega (usp. Kol 1,16). Oni sada priznaju njegovo gospodstvo i vlast: «I vidjeh i začuh glas anđela mnogih uokolo prijestolja, i bića i starješina. Bijaše ih na mirijade mirijada i tisuće tisuća. Klicahu iza glasa: Dostojan je zaklani Jaganjac primiti moć, i bogatstvo, i mudrost, i snagu, i čast, i slavu, i blagoslov.» (Otk 5,11-12). Oni su Kristovi pomoćnici na djelu spasenja, jamče sigurnost ljudi, prinose Bogu molitve svetih, vode duše pravednih u raj: «Kad umrije siromah, odnesoše ga anđeli u krilo Abrahamovo.» (Lk 16,22).

I ovdje su prisutni, u velikom broju, oko raspetoga Isusa koji povezuje nebo i zemlju, dajući jedan sasvim novi smisao, sasvim drugačiji tijek čitavoj povijesti. Neki su od njih smješteni oko ruku Isusovih, po trojica sa svake strane, pokazujući rukama na Raspetoga i gledajući začuđeno njegove krvave rane. Oči su im krupne i široko otvorene, što upućuje na njihovu usredotočenost na otajstvo muke Sina Božjega koje se događa pred njima; iako su im lica žalosna, ipak odražavaju i nutarnju smirenost. Puno više ih je, čak deset, na vrhu križa oko scene Uzašašća, lica su im prosvijetljena osmjehom, a tijela u živim pokretima koja odražavaju radost.

Neka nam i primjer sv. Franje, kako nam je to zapisao prvi životopisac Toma Čelanski, bude poticajem u posvješćivanju prisutnosti anđela u našim životnim stvarnostima:

«Izvanrednom je ljubavlju štovao anđele koji su zajedno s nama u bojnom redu i koji s nama prolaze dolinom smrti. Govorio je da ih svagdje treba poštivati kao pratioce i zazivati ih kao čuvare. Učio je kako treba paziti da ničim ne povrijedimo njihove poglede i nikada se ne usudimo ništa učiniti pred njima što ne bismo učinili pred ljudima. Zato što se u koru psaliralo pred anđelima, htio je da se svi koji mogu u oratoriju nađu na okupu te ondje skladno psaliraju»

(2 éel 197).

U životnim borbama i potrebama neka nas hrabri istina naše vjere u pomoć anđela, kako nas uči Crkva: «Od djetinjstva do smrti ljudski je život okružen zaštitom i zagovorom anđela. Svaki vjernik ima uza se anđela kao čuvara i pastira da ga vodi u život. Već na zemlji kršćanski život po vjeri sudjeluje u blaženom društvu s anđelima i ljudima koji su sjedinjeni u Bogu» (Katekizam katoličke Crkve 336). Štujmo stoga i mi anđele, nadahnuti primjerom svetoga Franje. Sjetimo se i utecimo u našim molitvama osobito našem anđelu čuvaru, od Gospodina nama dodijeljenu.

Ostale osobe

Sasvim u dnu križa, pod nogama Raspetoga, nalazi se skupina osoba koje su teško vidljive i utoliko neprepoznatljive. Većina ih je zapravo, što zbog starosti i korištenja križa, a još više i zbog vjernika koji su iz pobožnosti doticali i ljubili križ izbrisane, jer on nije bio obješen na strop (kao što je danas original u crkvi sv. Klare na stropu), niti na zidu, nego je bio postavljen na menzu oltara. Stoga je čitava lijeva strana naslikanih osoba izbrisana, no može se pretpostaviti da su tu bili naslikani likovi svetih Kuzme i Damjana, koji su naslovnici crkve kojoj je ova ikona bila namijenjena. Nalaze se u prostoru omeđenom školjkama, što znači da su u Kraljevstvu nebeskom. S desne strane moguće je puno jasnije prepoznati likove dvojice svetaca s aureolama, licem okrenutih prema naprijed. Vrlo velikom sigurnošću možemo pretpostaviti da su to likovi svetih apostola Petra i Pavla, koji su inače bili vrlo zastupljeni u ikonografiji toga razdoblja. Oni su dva stupa Crkve koje je Gospodin Isus Krist postavio da nastave na poseban način, drugačije od svih drugih učenika, njegovo djelo spasenja. Budući da je temeljno nadahnuće autoru ove ikone bilo Ivanovo evanđelje, kako smo već istakli, možemo

«Ti si naša ljubav»

Pred otajstvom Raspetoga i Proslavljenog Gospodina dolaze nam u pamet riječi koje svakodnevno slušamo slaveći svetu euharistiju: «Ovo je tijelo moje koje se za vas predaje». I još više bivamo uvučeni u to otajstvo pobjede svjetla nad tamom, dobrote i ljubavi nad zlom i grijehom, života nad smrću. Stoga zahvalno i radosno kličemo: «Bog je tako ljubio svijet te je dao Sina svoga Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni.» (Iv 3,16). Otajstvo je to posvemašnjeg predanja Gospodinova Ocu za nas, bezuvjetne ljubavi koja nas poziva i osposobljava da se uvijek sve više upinjemo izvršiti njegovu svetu zapovijed: «Ljubite jedni druge kao što sam ja ljubio vas!» (Iv 15,12).

Sveti je Franjo živio cijeli svoj život u znaku križa, započeo je svoje obraćenje u susretu s čovjekom patnikom i ikonom Raspetog u crkvi Svetog Damjana. Lik Krista proslavljenog i ranama obilježenog naslikan na ovoj ikoni u potpunosti je preobrazio njegovu nutrinu i vanjštinu, Gospodin Isus Krist postao je za njega Bog živi i prisutni, Bog njegovih misli, osjećaja, želja, čežnji – Gospodar njegove duše i srca. To je Krist koji ga je svojim otvorenim očima pratio dok se probijao kroz vrijeme i prostor; Krist koji ga je snažio Duhom Svetim te je i sam poput njega prolazio svijetom donoseći svima mir i čineći svima dobro, postajući i sam tako objavitelj Boga, dobroga Oca svih ljudi.

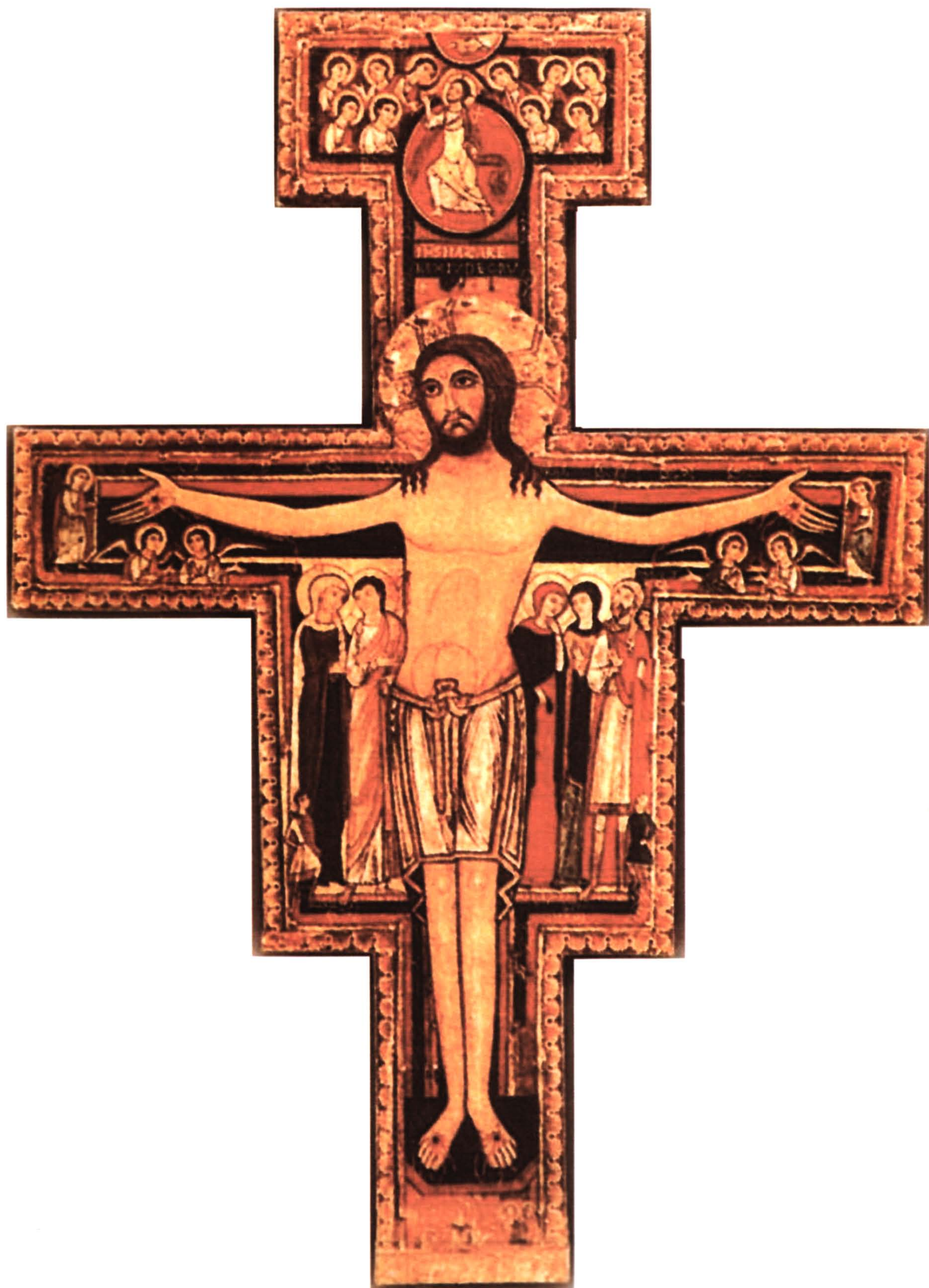
I mi smo osjetili kako nas Gospodin Isus Krist sa Svetodamjanskog križa poziva, kao nekoć Franju, da idemo i popravljamo njegovu Crkvu nadahnjujući se njegovom riječju i ispunjajući se njegovim Duhom – postajući uvijek više u Kristu po Duhu Svetom upravo u zahtjevima naše svakodnevice, novi ljudi.

Dvije godine prije smrti primio je Franjo i u svom tijelu znakove muke Gospodnje. S utisnutim stigmama u duši i tijelu pjeva «Pohvale Bogu svevišnjemu», čudesnu molitvu pohvala i zahvaljivanja u kojoj izražava sve osjećaje svoje zaljubljene duše i nabraja čudesne kreposti koje je otkrio u misteriju trojedinoga Boga.

Tim franjevačkim «Tebe Boga hvalimo» iskažimo i mi zahvalnost «Onomu koji jest, koji bijaše i koji neprestano dolazi»:

Ti si svet Gospodin, Bog jedini,
koji čudesa stvaraš.
Ti si jak,
Ti si velik,
ti si svevišnji.
Ti si svemogući kralj.
Ti si, Oče Sveti, kralj neba i zemlje.
Ti si trojstven i jedini Gospodin
Bog nad bogovima.
Ti si dobro,
svako dobro,
vrhovno dobro,
Gospodin Bog živi i istiniti.
Ti si ljubav, sveta ljubav.
Ti si mudrost,
ti si poniznost,
ti si ufanje moje,
ti si ljepota,
ti si blagost,
ti si sigurnost,
ti si mi spokojstvo,
ti si radost,
ti si nada naša i veselje.
Ti si pravednost,
ti si umjerenost,
ti si sve naše bogatstvo do zasićenosti.
Ti si ljepota i blagost,
ti si moje utočište.
Ti si mi čuvar i branitelj,
ti si zaklon moj.
Ti si naša ljubav.
Ti si sva naša naslada,
ti si naš vječni život:
Veliki i divni Gospodine,
svemogući Bože,
milosrdni Spasitelju.

KAZALO

BILJEŠKE

Sv. je Franjo živio cijeli svoj život u znaku križa, započeo je svoje obraćenje u susretu s čovjekom patnikom i ikonom Raspetog u crkvi Svetog Damjana.

Lik Krista proslavljenog i ranama obilježenog naslikan na ovoj ikoni u potpunosti je preobrazio njegovu nutrinu i vanjštinu, Gospodin Isus Krist postao je za njega Bog živi i prisutni, Bog njegovih misli, osjećaja, želja, čežnji – Gospodar njegove duše i srca. To je Krist koji ga je svojim otvorenim očima pratio dok se probijao kroz vrijeme i prostor; Krist koji ga je snažio Duhom Svetim te je i sam poput njega prolazio svijetom donoseći svima mir i čineći svima dobro, postajući i sam tako objavitelj Boga, dobroga Oca svih ljudi.

